

Primeur: Franse Gemeenschap koppelt perssteun aan respect voor journalisten

Arbeidshof Gent legt bom onder redactiestatuten

Onweerswolken boven wet bronnengeheim

En verder: Mark Van de Looverbosch en Johny Vansenant (over pers en politiek),

Jan Heuvelmans (over Dutroux), Ann Van Nieuwenhove (over moederschap),

Jeroen Wils (over zichzelf), en Mark Vlaeminck (over Luc Van der Kelen)

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

VAN DE REDACTIE

Stop de intimidatie 3

ACTUEEL

Arbeidshof Gent legt bom onder redactiestatuten 4
 Onweerswolken boven wet bronnengeheim 4
 CD&V gaat voor harmonisering journalistenstatuten 4
 Jan Heuvelmans syndicus voor proces-Dutroux 5
 Ook omroepjournalisten hebben auteursrechten 6
 Stand van zaken prijsregelingen openbaar vervoer 7
 Van yobo tot wandelvrouwtje: nieuwe woorden uit 2003 17

DOSSIER: PERS GESTEUND

Franse Gemeenschap koppelt perssteun aan ethisch uitgeven 9
 Vlaams steunbeleid focust op leesbevordering en 'opleiding' 10
 De krant leest de klas 11
 Ook in Aalter kritisch rond de krant 12
 Franse Gemeenschap steunt ook 'Journalistes en classe' 12

UIT DE BIECHT GEKLAPT

Ann Van Nieuwenhove over journalistiek en moederschap 8
 Johnny Van Sevenant over pers en politiek 14-15

MENS ACHTER HET NIEUWS

Jeroen Wils: 'Na Dutroux verandert alles' 13

DE DEADLINE VOORBIJ

Mark Vlaeminck over Luc Van der Kelen 18

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Luc Jolie, gemeentesecretaris c/ Het Laatste Nieuws 16

AGENDA

7

SCHEEF BEKEKEN

17

ONDER EMBARGO

19

Covertekening: Zak

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be
Luc STANDAERT

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Kim DUCHATEAU
Johan VAN CUTSEM
Kris VANDERHAEGEN
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK

REDACTIESECRETARIAAT EN ABONNEMENTEN

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

PUBLICITEITSREGIE

Laurent COPPENS
laurent.coppens@tiscali.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

STOP DE INTIMIDATIE

Marc Van de Looverbosch

Dat politici zich 's ochtends al eens in hun koffie verslikken bij het lezen of horen van de krantencommentaren, is niet meer dan normaal. De 'matraquage' van de politiek, heeft een gewezen premier dat ooit genoemd. Dat politici reageren als er manifeste fouten worden gemaakt, is ook normaal. Niét normaal is dat ze openlijk of verdoken pogingen ondernemen om commentatoren het zwijgen op te leggen. Omdat die naar hun mening te ver zouden gaan in het bekritisieren van regering of partij.

Begin januari haalde Knack daar een sprekend voorbeeld van aan. Het toelaten van een tijdelijk sportnet op de openbare omroep, zou voor de liberalen hebben gediend om De Persgroep (mede-eigenaar van de commerciële omroep VMMa) een lesje te leren. Omdat De Persgroep weigert Luc Van der Kelen, de commentator van Het Laatste Nieuws, aan de deur te zetten. De krant zou teveel kritiek hebben op de paarse regering, volgens de VLD-heren in de Melsenstraat.

Onlangs heeft ook de top van de SPA in niet mis te verstane bewoordingen laten horen dat de partij niet gediend is met de verslaggeving in Gazet van Antwerpen over de Antwerpse crisis. En dat de directie er beter zou aan doen om sommige commentaarschrijvers de laan uit te sturen. Zo kunnen alle redacties wel voorbeelden aanhalen van ministers of partijvoorzitters die aan de telefoon banbliksems uitspreken over (te kritische) journalisten. En weigeren om nog interviews toe te staan of nog informatie te geven.

Als Vlaamse Vereniging van Journalisten verzetten we ons tegen die - ogenschijnlijk toenevende - druk van de politiek op de pers. Iedereen heeft het recht om het eens of oneens te zijn met duiding of commentaarstukken. Dan ontstaat er een democratisch debat met argumenten en tegenargumenten. Wat verwerpelijk is, is dat politici hun invloed aanwenden om journalisten persoonlijk te viseren.

De tijd van de zuil- en partijgebonden pers ligt gelukkig allang achter ons. Toch koesteren politici, gesteund door spindoctors en communicatiedeskundigen, alsmear meer de illusie dat ze de pers kunnen controleren en in de hand houden. Tot in de hoogste regeringskringen toe wordt er dan een onderscheid gemaakt tussen 'goede' (lees regeringsgezinde) en 'slechte' (lees oppositiegezinde) pers. Maar de pers dient niet alleen om de goed-nieuwsshow van de regering te brengen. Het is haar democratische plicht om daar vragen bij te stellen en kritiek te formuleren. De beslissing over wat wel of niet wordt gepubliceerd of uitgezonden komt toe aan elke redactie. En buitenstaanders moeten zich daar niet mee bemoeien. Want het misprijzen en muilkorven van de pers is een van de gevaarlijkste uitingen van arrogantie van de macht.

Foto: Johan Van Cutsem

ARBEIDSHOF GENT LEGT BOM ONDER REDACTIESTATUTEN

Pol Deltour

Het Arbeidshof van Gent heeft in een opvallend arrest beslist dat een mediahuis dat zijn hoofdredacteur ontslaat en daarbij het redactiestatuut schendt, daarvoor niet op de blaren moet zitten. Een van de argumenten van het Hof is dat 'het door de redactieraad uit te brengen advies toch geen bindend karakter zou hebben gehad'.

Het arrest vloeit voort uit een rechtszaak die Johan Persyn inleidde na zijn ontslag als hoofdredacteur van de regionale omroep WTV. Acht jaar had Persyn bij WTV de dienst uitgemaakt, maar toen besliste de directie 'een andere koers te gaan varen'. De twee partijen geraakten het niet eens over de grootte van de ontslagvergoeding, maar het dossier had ook een zeer principiële aspect. Volgens Johan Persyn was de procedure die volgens het redactiestatuut moest worden gevolgd voor het ontslag van een hoofdredacteur manifest met de voeten getreden. Vandaar ook zijn vordering voor 'misbruik van ontslagrecht' ten belope van 1,8 miljoen oude BEF.

Het redactiestatuut van WTV bepaalt in artikel 3 dat de directie bij de benoeming, de schorsing of het ontslag van de hoofdredacteur pas een beslissing kan nemen na diepgaand overleg met de redactieraad, die zo snel mogelijk een schriftelijk en zonedig gemotiveerd advies zal uitbrengen.

Op 29 mei 2000 belegde de voorzitter van het WTV-bestuur wel een redactievergadering, maar daar kon de redactieraad enkel maar kennis nemen van de ontslagbeslissing. In de notulen is nergens sprake van overleg, laat staan van een advies.

Toch weigert het Arbeidshof van Gent om dit als 'misbruik van ontslagrecht' te catalogeren. « Het door de redactieraad uit te brengen advies, wat de inhoud ervan ook zou geweest zijn, zou hoe dan ook in geen geval een voor de werkgever bindend karakter hebben gehad. » Bovendien, vervolgt het hof, voorziet het redactiestatuut niet formeel in een sanctie voor de niet-naleving van de vraag om advies aan de redactieraad.

Arbeidshof Gent, 8 december 2003, niet gepubliceerd.

ONWEERSWOLKEN BOVEN WET BRONNENGEHEIM

Er hangen donkere wolken boven het wetsvoorstel-Bourgeois tot regeling van het zwijgrecht van journalisten over hun informatiebronnen. Alles draait rond de vraag in welke omstandigheden Justitie het bronnengeheim van de journalist zou kunnen doorbreken. Volksvertegenwoordiger Geert Bourgeois (N-VA), hierin geïnspireerd door het Europese Mensenrechtenhof, stelt voor dit enkel toe te laten wanneer de informatie « betrekking heeft op misdrijven die als zeer ernstig te beschouwen zijn, inzonderheid de misdrijven waarbij de fysieke integriteit van één of meer personen in het gedrang dreigt te komen ». Bourgeois denkt dan bij voorbeeld aan ontvoeringen.

Maar de Raad van State suggereert in zijn advies om deze

uitzonderingsgrond uit te breiden. Journalisten zouden dan ook gedwongen kunnen worden hun bronnen prijs te geven bij « andere vormen van strafbare feiten, inzonderheid de aanslag op iemands eer ». Enkele kamerleden lieten inmiddels verstaan wel oren te hebben naar deze suggestie.

De AVBB maakte tijdens een hoorzitting in de Kamercommissie voor Justitie duidelijk dat deze piste voor haar absoluut onaanvaardbaar is. Het journalistieke bronnengeheim zou hierdoor herleid worden tot een lege doos. Ook Geert Bourgeois is niet van plan om het bronnengeheim te laten doorbreken voor 'morele' misdrijven, die immers in principe toch herstelbaar zijn. (PD)

CD&V GAAT OPNIEUW VOOR HARMONISERING STATUTEN JOURNALIST

De CD&V dient opnieuw haar oude wetsvoorstel in tot harmonisering van de twee bestaande beroepsstatuten voor professionele journalisten. Het gaat om de statuten van beroepsjournalist (voor wie in de algemene nieuwsmedia werkt) en van journalist van beroep (voor wie in de vakpers actief is).

Met hetzelfde wetsvoorstel wordt een officieel statuut beoogd voor de 'journalist in bijberoep'. De indieners Servais

Verherstraeten, Tony Van Parys, Jo Vandeurzen en Lisbeth Van Der Auwera leggen tot slot een verband tussen de erkenning (als journalist in hoofd- of in bijberoep) en de naleving van de deontologische beroepsregels. De Raad voor de Journalistiek zou een negatieve uitspraak kunnen overmaken aan de Erkenningscommissie, die vervolgens tot schorsing of intrekking van de titel zou kunnen beslissen. (PD)

SYNDICUS-AD-HOC JAN HEUVELMANS GIDST HONDERDEN CONFRATERS DOOR DUTROUX-LABYRINT

Jan Backx

Hoeveel binnen- en buitenlandse Dutroux-verslaggevers er binnenkort neerstrijken in Aarlen, en voor hoelang, is een ideale denkoefening voor koffiedikkijkers. Wie zeker en vast zijn valies pakt om er heel officieel als 'syndicus ad hoc' te resideren, en dat maandenlang, is confrater Jan Heuvelmans, van het Antwerpse gerechtelijk persbureau Pagia. Op 225 kilometer ten zuiden van zijn vertrouwde stek zal Heuvelmans sleutelen aan twee delicate koppelingsmechanismen: gerecht-pers en... pers-pers. Zijn opdrachtgever, het ministerie van Justitie, stelde in samenspraak met de AVBB nog twee andere syndici aan: John Erlor en André Sommerlatte (de laatste weliswaar alleen de eerste en laatste twee weken van het proces).

De biotoop waarin deze drie musketiers terecht komen spreekt zeer tot de verbeelding. Aarlen bouwde niet alleen een splinternieuwe assisenzaal; omroepen zoals de BBC en CNN kochten er intussen ieder een pand om gerust in eigen huis te kunnen werken, terwijl VTM en VRT anderhalf jaar geleden al de nodige hotelaccommodatie reserveerden. De horeca komt ongetwijfeld vele handen tekort, nergens is er nog een kamer vrij. En terwijl de BBC al een strategische straattegel inpalmde om mooie stand-ups voor het gerechtsgedebouw door te stralen, zijn er zes containers met schotelzendantenne in aantocht om de technologie van de tv-zenders in te herbergen. Commerciële en openbare zenders sloten een conventie af om mekaar logistiek te helpen. Dus geen dozijn concurrerende camera's om hetzelfde evenement te volgen. De eerste minuten in de zittingzaal worden gecoverd door RTL en RTBf, met de verplichting om alle andere zenders van beeldmateriaal te voorzien. Daarna blijft alleen nog de camera van Justitie draaien die voor het interne videocircuit zorgt. Op gevatte tijdstippen, elke maandagochtend bijvoorbeeld, mogen de zenders mogelijk opnieuw enkele minuten binnen om hun beeldmateriaal te verversen.

Jan Heuvelmans (58) staat in het Antwerpse Gerechtshof bekend als de steeds vriendelijke en aanspreekbare journalist, die genereus het vuur uit de sloffen loopt om zoekende mensen met raad en daad bij te staan. "Wat in het raam van het Dutroux-proces van me verwacht wordt, doe ik de facto al jaren in Antwerpen", zegt hij zelf.

(Foto Nick Hannes)

"Werken aan een faire beurtregeling"

De veel grotere omvang van zijn nieuwe uitdaging schrikt hem niet af. Heuvelmans: "Doemscenario's hadden het over wel 3.000 kandidaten. Ik schat het nuchterder in. Het zal zich hopelijk tot enkele honderden beperken die bovendien nooit allen tegelijk in het gebouw zullen willen zijn. In de assisenzaal kunnen twaalf journalisten de debatten bijwonen. Maar er zijn nog twee zittingzalen vrijgemaakt waar je alles via een gesloten tv-circuit kan volgen. Samengeteld kom je zo aan bijna 250 zitjes voor journalisten. Eén orgaan zal, voor de

continuïteit, altijd iemand in het allerheiligste van de assisenzaal hebben: het persagentschap Belga. Voorwaarde is wel dat er meteen in de twee belangrijkste landstalen bericht wordt, en er ook binnen een redelijk tijdsbestek een Engelse versie komt. Voor de anderen komt er een faire beurtregeling om ook minstens één zitting oog in oog te staan met de beschuldigten."

GEEN JAMES BONDS

Strikte stelregel in de drie zalen: heel ambachtelijk werken met pen en papier! Geen laptops of gsm's waarmee geluid en beeld kunnen worden verzonden. "Kandidaat James Bonds, die worden betrappt met een verborgen camera of microfoon, wacht de schandpaal en inbeslagname van hun materiaal", waarschuwt Jan Heuvelmans.

De drie syndici zelf - die vanzelfsprekend al hun eigen journalistieke activiteiten opschorten tijdens het proces - krijgen een vaste stek in het perscentrum, dat geïnstalleerd wordt in het oude gerechtshof van Aarlen, op zowat 400 meter van de plek waar Dutroux en consorten in de beschuldigenbank zitten. Op die plek kunnen ook interviews worden ingeblikt met woordvoerders, raadslieden en groeperingen die wat kwijt willen.

Heuvelmans: "Concreet komen er drie pasjes: een voor het perscentrum, een voor de toegevoegde zittingzalen en een voor de strikt gelimiteerde zitjes in de echte assisenzaal. We werken intussen aan een draiboek en een persmap met een overzicht van wie wie is in het proces. Ik ben trouwens blij dat ook Nico Snelders, persraadsheer bij het Antwerpse hof van Beroep, van de partij zal zijn in Aarlen. Samen beleefden we al het turbulente proces rond de moord op veekeurder Karel Van Noppen."

OOK JOURNALISTEN VAN RADIO EN TELEVISIE HEBBEN AUTEURSRECHTEN *Katrien Van Eenoo - jurist@jam.be*

Sinds de auteurswet van 30 juni 1994 staan journalisten die in de audiovisuele sector werken automatisch een groot deel van hun auteursrechten af aan de producent wegens het vermoeden van overdracht dat in deze wet werd voorzien. Bovendien hebben de meeste producenten hun journalisten ook een overeenkomst laten ondertekenen waarin een hele reeks exploitatiewijzen worden opgesomd waarvoor de auteursrechten worden overgedragen. Journalisten blijven echter nog een aantal auteursrechten behouden, het vermoeden van overdracht betreft immers enkel het recht op de audiovisuele exploitatie. Ook de overeenkomsten met de producenten bepalen doorgaans dat een aantal rechten bij de auteur blijven, zoals de rechten voor een uitgave in boekvorm, voor de merchandising, de verhuring en de openbare uitlening van geluids- en audiovisuele werken, de doorverkoop van uitzendingen aan derden en de vergoeding voor de reproductie van geluids- en audiovisuele werken in de familiekring.

Dit laatste is een vergoeding waarop een journalist recht heeft omdat bijvoorbeeld de documentaire waaraan hij heeft meegewerkt ongetwijfeld meermaals in de huiskamer op video wordt opgenomen. De auteurswet bepaalt uitdrukkelijk dat deze zogenaamde vergoeding voor de thuishopie nooit kan worden overgedragen door de auteur en dat deze enkel en alleen geïnd en uitgekeerd kan worden door een beheersvennootschap.

Auvibel, de overkoepelende beheersvennootschap die door de

overheid werd aangeduid om de thuishopie-vergoeding te innen op apparaten (zoals video-recorders, cd-writers, ...) en dragers (videocassette, cd-r's,...) waarmee geluids- en audiovisuele werken gekopieerd kunnen worden, doet dit reeds sinds 1995. Verschillende auteursmaatschappijen maken reeds deel uit van Auvibel en krijgen dus voor hun leden (regisseurs, auteurs van muziek, fotografen, ...) jaarlijks een deel van de door Auvibel geïnde sommen.

De JAM maakt tot nog toe geen deel uit van Auvibel, wat dus betekent dat de journalisten geen vergoeding voor de thuishopie ontvangen, een vergoeding waarop ze nochtans wel recht hebben. De JAM wenst zich uiteraard bij Auvibel aan te sluiten en heeft hiertoe intussen een aanvraag ingediend. De leden van Auvibel oordelen echter dat de representativiteit van de JAM in de audio- en audiovisuele sector voorlopig nog te klein is. Het klopt inderdaad dat het merendeel van de leden van de JAM momenteel nog journalisten uit de geschreven pers zijn.

De JAM tracht nu via informatiesessies haar representativiteit in de audio- en audiovisuele pers zo snel mogelijk te vergroten zodat de toegang tot Auvibel niet meer vertraagd kan worden door enkele andere auteursmaatschappijen en zodat de journalisten spoedig de thuishopie-vergoeding kunnen ontvangen waarop ze recht hebben.

Journalisten die hierover vragen hebben, kunnen zich uiteraard altijd tot de JAM wenden.

B Koning
Boudewijnstichting

SEMINARIE MEDIA IN BEWEGING

Versterking van de democratische praktijk

DINSDAG 3 FEBRUARI 2004 - Residence Palace Internationaal Perscentrum - Zaal Polak

WAAROM DIT SEMINARIE?

Hoe kunnen de media de maatschappelijke participatie versterken en actief burgerschap bevorderen? Tweeëntwintig **journalistieke experimenten**, een **praktijkboek** en een **debat** over participatie en de media proberen deze complexe vraag te beantwoorden tijdens het seminarie 'Media in beweging'.

Binnen de campagne 'Media en burgers' van de Koning Boudewijnstichting werd in 2001 een zo breed mogelijke **typologie** opgesteld van **journalistieke praktijken die participatie en democratie versterken**. Het resultaat van dit werk is terug te vinden in de publicatie 'Tussen woord en daad. Journalistieke praktijken die de betrokkenheid van de burger vergroten', die begin 2002 verscheen. Op basis van deze typologie lanceerde de Stichting in februari 2002 een oproep tot de mainstream media, om de in het boek beschreven mogelijkheden om te zetten in journalistieke praktijk. Met het seminarie van 3 februari 2004 blikt de Stichting terug op het afgelegde traject. Meteen legt ze een reeks **strategische aanbevelingen** voor.

Het doelpubliek van dit presentatie- en debatmoment zijn de media-professionals, media-experts en beleidsverantwoordelijken.

PROGRAMMA

- 11.30 uur: Ontvangst en verwelkoming
- 11.40 uur: Inleiding: Campagne 'Media en burgers' - traject en resultaten - Gerrit Rauws, directeur bij de KBS
- 11.50 uur: Analyse en evaluatie van 22 journalistieke experimenten - Nico Carpentier, docent Communicatiewetenschappen aan de KUB en de VUB - Benoît Grévisse, professeur au département de communication de l'UCL
- 12.30 uur: Buffet
- 13.00 uur: Pannelgesprek:
Moderator: Jan De Troyer, directeur-hoofdredacteur TV Brussel
Panelliden: Béatrice Delvaux, rédactrice en chef du journal Le Soir - Jean-Jacques Jaspers, chargé de cours en Journalisme à l'ULB, ancien journaliste à la RTBF - Pol Van Den Driessche, hoofdredacteur VTM-Nieuwsdienstprogramma's - Flip Voets, secretaris-generaal en ombudsman van de Raad voor de Journalistiek
- 14.00 uur: Debat met de zaal
- 14.40 uur: Afronding door de moderator
- 15.00 uur: Koffie en mignardise

NIEUWE PRIJSREGELINGEN OPENBAAR VERVOER

De jaarwisseling heeft ook enkele wijzigingen met zich mee gebracht in de prijsregelingen die de vervoermaatschappijen hanteren voor journalisten. Zie hier de stand van zaken. Pol Deltour - Lisbeth Moons

NMBS

Straks, vanaf 1 februari 2004, kunnen alle beroepsjournalisten en stagiairs-beroepsjournalisten gratis treinen in 2de klas. De 75 pct.-korting die tot dus ver bestond, en ook nog in januari 2004 nog even blijft gelden, wordt met andere woorden omgezet in een 100 pct.-vrijstelling. Het vertoon van de nationale perskaart met het validatievignet voor 2004 (voor beroepsjournalisten) of van de traditionele 75 pct.-kortingskaart (die stagiairs en ereleden ontvangen) volstaat om van de vrijstelling te kunnen genieten. Elke beroepsjournalist, stagiair en erelid behoudt ondertussen de mogelijkheid om een biljet 1ste klas aan te kopen met 75 pct.-korting.

De Lijn

De Lijn stelt voor beroepsjournalisten (niét voor stagiairs of ereleden) een gratis netabonnement ter beschikking mits voorlegging van de nationale persdocumenten. Stagiairs en ereleden kunnen desgevallend wel een beroep doen op andere kortingen, met name de Lijnkaart%. Raadpleeg hiervoor www.delijn.be of het De Lijn-kantoor

van uw provincie (zie voor contactgegevens eveneens de website).

MIVB

Ondanks ons aandringen, kent de MIVB voorlopig geen kortingen of vrijkaarten toe aan alle beroepsjournalisten en stagiairs die daarom vragen. De MIVB stelt wel vrijkaarten ter beschikking van journalisten met wie de maatschappij regelmatig en persoonlijk contact heeft, en dit 'na grondige studie van de reportages in het voorbije jaar door de media gebracht'.

SN Airlines

Korting van 50 pct. op de full fare business-tarieven, met uitzondering van bestemmingen in Duitsland. Voor reservatie: 070/35.11.11 of www.flysn.com.

Virgin

Korting van 50 pct. op het flexible-tarief. Voor reservatie: 02/752.07.54.

voor de agenda's

Maandag 2 februari, 16 uur - Algemene Vergadering van de Afdeling Brussel-Brabant van de AVBB. Alle journalisten aangesloten bij deze afdeling worden uitgenodigd op deze Algemene Vergadering, die gevolgd zal worden door een gezellige receptie. In de Résidence Palace te Brussel.

Dinsdag 3 februari, 11u30 - Seminarie 'Media in beweging' van de Koning Boudewijnstichting. Zie de mededeling op pagina 6.

Dinsdag 17 februari, 10u30 - Persconferentie 'Zelfmoord in Vlaanderen en rol van de media'. Organisatie: Vlaamse Gemeenschap in samenwerking met de Raad voor de Journalistiek en de VVJ. In hotel Errera, communicatiedienst Vlaamse Gemeenschap, Koningsstraat 14, 1000 Brussel.

Woensdag 18 februari - Persconferentie Ministerie van Justitie i.s.m. de AVBB over het proces-Dutroux.

Zaterdag 28 februari - Algemene Vergaderingen VVJ, AVBB/AGJPB en AJP. Alle journalisten aangesloten bij de VVJ/AVBB worden bij deze alvast uitgenodigd op de jaarvergadering van hun beroepsvereniging(en), die plaats vindt op 28 februari vanaf 10 uur in het IPC in de Résidence Palace in

Brussel. De agenda wordt binnenkort meegedeeld.

Zaterdag 20 maart - Groot Nederlands Dictee van het Davidsfonds en Knack (ook voor eindredacteuren !). Het Groot Nederlands Dictee, georganiseerd door het Davidsfonds in samenwerking met Knack, viert dit jaar zijn tiende verjaardag. Bij die bijzondere gelegenheid worden alle eindredacteuren van dag-, week- en maandbladen uitgenodigd om deel te nemen aan de finale die op 20 maart 2004 plaatsvindt, zoals de traditie het wil, in het Vlaams Parlement. Belangstellenden kunnen zich inschrijven of bijkomende informatie inwinnen bij filip.salmon@davidsfonds.be.

Voorjaar 2004 - Ingebruikneming vernieuwd fotomuseum Provincie Antwerpen. De afdeling Antwerpen-Limburg van de Vlaamse Vereniging voor Beeldjournalistiek (VVBJ) hernieuwde haar samenwerking met de Bestendige Deputatie van de Provincie Antwerpen en met het Museum voor Fotografie. Het geheel vernieuwde en vergrote Fotomuseum ProvAnt zal in het voorjaar van 2004 feestelijk ingehuldigd worden. Wie alvast zin heeft in de organisatie van een tentoonstelling of ander evenement, kan contact opnemen met christoph.ruys@fotografie.provant.be.

JOURNALISTIEK EN MOEDERSCHAP, DAT WRINGT

*Een getuigenis van Ann Van Nieuwenhove
ex-Het Nieuwsblad
ex-redactieafgevaardigde voor de VVJ*

Dertien jaar heeft mijn journalistieke loopbaan geduurd. Ik ben niet bijgelovig. Dus het zal wel puur toeval zijn dat er na 13 jaar een C4 in de brievenbus werd gedropt. Dertien jaar, dat is ook zo ongeveer de leeftijd van mijn dochter Laura. Veertien is ze nu, om precies te zijn. Het verband tussen Laura en mijn journalistieke loopbaan is géén puur toeval. Dankzij haar heb ik 14 jaar geleden mijn eerste stappen in de journalistiek gezet. Voor haar ben ik er 14 dagen geleden weer uitgestapt. Vandaar die C4. Vandaar ook dit getuigenis over de - voor een vrouw - moeilijke combinatie tussen gezin en een job in de journalistiek.

(Foto Danny Terry)

*Ann Van Nieuwenhove en dochter:
de vrees om 'binnen' te moeten werken.*

Om eerlijk te zijn, die C4 in mijn brievenbus, dat was geen donderslag bij heldere hemel. Het was een donkere onweerswolk die in de zomer van 2003, tijdens een boottochtje op een Italiaans meer, voor het eerst onheilspellend aan de horizon verscheen. Ik kreeg een telefoontje van een collega-streekredacteur van Het Nieuwsblad. Iemand die net als ik in buitendienst werkte. Ook iemand die wist dat de afbouw van de streekredacteurs volop bezig was en die, na een telefoontje van de hoofdredactie, vreesde dat hij 'binnen' zou moeten werken.

Binnen. Voor de leek betekent dat een promotie. Voor jonge leeuwen/freelancers betekent dat eindelijk een contract en hopelijk een mooie carrière. Voor een alleenstaande moeder betekent dat het einde. Want 'binnen', dat is zoiets als werken in ploeg. Moeilijke uren. Je werkt in het beste geval van 12 tot 20 uur, soms van 15 tot 23 uur, soms op zaterdag en geregeld op zondag. Als je dan nog in West-Vlaanderen woont, dan betekent dat dat je zonder files en zonder ongevallen op de E40, nooit thuis bent voor 21 uur en dikwijls na middernacht.

Dobberend op dat meer in Italië, besepte ik dat ik na mijn vakantie ook een telefoontje zou krijgen. Zo geschiedde. Om een lang verhaal kort te maken: de VUM wou dat ik mijn vaste stek in 'de field' verliet. Ik zou een nieuwe plaats krijgen achter de desk op de regionale redactie. Misschien niet

de meest creatieve job, maar inhoudelijk zag ik het wel zitten. Eigenlijk had ik die C4 dus kunnen vermijden. En toch. Ik wil niet melig doen, maar de gedachte dat ik elke avond in Groot-Bijgaarden zou zitten en mijn dochter thuis aan haar lot moest overlaten, kon ik niet verdragen. Vijf maanden lang heb ik met dat dilemma geworsteld. Kiezen voor een relatief zekere job of kiezen voor mijn gezin(netje). Talloze slapeloze nachten en de eerste grijze haren heeft het mij gekost.

Als ik er niet ben, gaat Laura dan op straat lopen? Surft of chat ze zich te pletter op internet? Kan ze de verleiding van jeugdcafés en drugs weerstaan? Het spookte allemaal door mijn hoofd. Ik heb haar opgevoed tot wat ze

nu is: een verstandige meid die een goed evenwicht heeft gevonden tussen studies, sport, vriendenkring en jeugdbeleving. Ik wou dat niet op het spel zetten. En het heeft mij mijn job gekost.

Ik herinner me hoe frappant ik het vond, toen ik in oktober de lijst met de nieuwe dienstregeling zag. Ik had toen de knoop nog niet doorgehakt, en ik zag een lijst van de 24 deskredacteurs op de regionale redactie. Van de 9 vrouwelijke redacteurs weet ik dat ze ofwel geen kinderen hebben ofwel halftijds werken. Misschien op een enkele uitzondering na. Journalistiek en moederschap, dat wringt. Of je moet voor een freelance-statuuut kiezen. En dan letterlijk tussen de soep en de patatten je stukken schrijven. Als alleenstaande moeder verdienen je daar helaas het zout in de soep niet mee.

Het ziet er dus naar uit dat ik geen toekomst meer heb in de journalistiek. Ik ben ermee begonnen als hobby, toen ik na de geboorte van Laura enkele maanden loopbaanonderbreking had genomen. Schrijven zat me in het bloed. Of zoals een ex-collega van Het Nieuwsblad zei: het zit in je buik. Kort voor ik mijn C4 uit de bus haalde, opende ik in die andere box mijn mails. "Weet je dochter eigenlijk wel wat voor een geweldige mama ze heeft!" Het waren de woorden van een ex-collega van de VVJ. Ik hoop dat ze het beseft...

Dossier: pers gesteund

Naast de 900.000 euro overheidssubsidie die de Vlaamse uitgevers van kranten en magazines eerder al voor 'opleidingsprojecten' kregen, heeft de Vlaamse overheid hen nu ook nog eens 500.000 euro toegestopt voor het project 'Krant in de Klas'. Op zich gaat het om best lovenswaardige projecten, alleen valt op hoe gratis al dat geld in de schoot van de Vlaamse persmagnaten terecht komt.

Uitgerekend nu gooit de Franse Gemeenschap haar steunbeleid ten aanzien van de geschreven pers over een heel andere boeg, en koppelt ze subsidiëring aan welbepaalde voorwaarden van 'ethisch uitgeven'. Tegenover steun staan vanaf nu de mate van aanwerving (in vast verband) van journalisten, respect voor hun sociale rechten en auteursrechten, en raadpleging van de redacties voor elke beslissing die te maken heeft met de redactionele lijn, de organisatie van de redactie en de aanwijzing van de hoofdredacteur.

De VVJ dringt er allang op aan om ook aan Vlaamse kant het steunbeleid voor de pers te koppelen aan reële engagementen van de uitgevers op het stuk van werkgelegenheid, journalistieke loon- en werkvoorwaarden en redactionele inspraak. Als representatieve beroepsvereniging van de Vlaamse journalisten, ziet de VVJ daarbij voor zichzelf een ondersteunende en controlerende rol weggelegd. Misschien beweegt de Franstalige versnelling de Vlaamse politici nu tot een inhaalsprint.

Pol Deltour

FRANSE GEMEENSCHAP KOPPELT PERSSTEUN AAN 'ETHISCH UITGEVEN'

De Franse Gemeenschapsregering bereikte vorige vrijdag een akkoord over een ontwerp van decreet met betrekking tot de steun aan de Franstalige dagbladpers. Een sleutelrol in het nieuwe systeem krijgt het Centrum voor Hulp aan de Geschreven Pers. Het gaat om een verzelfstandigd overheidsorgaan, dat jaarlijks 6,2 miljoen euro kan verdelen onder de Franstalige dagbladtitels. Dat bedrag wordt vanaf 2005 geïndexeerd.

Het Centrum kan een uitgeverij slechts steun toekennen wanneer voldaan wordt aan enkele prealabelen. De uitgeverij moet om te beginnen de Code van Journalistieke Beginselen "naleven en doen naleven", die de journalistenbond AVBB en de Belgische dagbladuitgevers (BVDU) in 1982 ondertekenden. Moeten eveneens worden gerespecteerd: "de sectorale en bedrijfsgebonden collectieve akkoorden die gelden voor zowel de weddetrekkende als de zelfstandige journalisten, de engagementen inzake vorming, en de wetgeving op de auteursrechten". Een derde toekenningsvoorwaarde voor steun houdt in dat redactieverenigingen erkend moeten worden als gesprekspartner. Zij moeten met name geraadpleegd worden over wijzigingen van de redactionele lijn, de organisatie van de

redactie en de aanwijzing van de hoofdredacteur. Het decreet-ontwerp definieert een 'redactievereniging' als een structuur die minstens 2/3 van de weddetrekkende beroepsjournalisten groepeert. Aan de redacties die nog niet over zo'n structuur beschikken komt het nu toe om die te creëren.

Verdeelsleutels

Het Centrum voor Hulp aan de Geschreven Pers moet bij de verdeling van de 6,2 miljoen euro wel rekening houden met enkele vooraf bepaalde verdeelsleutels waarin het decreet voorziet.

Zo wordt 48 procent van de totale enveloppe voorbehouden voor het bevorderen van de voltijdse werkgelegenheid van beroepsjournalisten. 38 procent wordt verdeeld op basis van het aantal beroepsjournalisten in vaste dienst. De resterende 10 procent wordt uitgekeerd a rato van de verhouding tussen het aantal beroepsjournalisten in vaste dienst en de oplage. Alle arbeidscontracten moeten onder het toepassingsgebied van de sectorale CAO's vallen. Met deze piste bindt de Franse Gemeenschap tegelijk de strijd aan tegen het fenomeen van de

Dossier: pers gesteund

schijnzelfstandigheid, dat ook bezuiden de taalgrens blijft voortwoekeren. Een ander aandachtspunt in het herziene steunbeleid is het behoud van de diversiteit in de dagbladpers. 40 procent van de 6,2 miljoen euro wordt verdeeld a rato van de verhouding tussen betaalde oplage en netto-inkomsten per dagbladbedrijf. De formule komt vooral de kleinere titels ten goede. Het decreetsontwerp voorziet weliswaar in een minimale verkoop van 22.500 exemplaren per dag.

5 procent van de totale enveloppe van 6,2 miljoen euro wordt nog gereserveerd voor de ondersteuning van nieuwe dagbladtitels. Die titel moet dan wel al 3 maanden zijn verschenen. Nog eens 5 procent wordt voorbehouden voor "originele programma's van leesbevordering, van vorming van de lezer tot burgerschap en van opleiding tot (omgaan met) de media".

2 procent, tot slot, gaat naar de ondersteuning van aanpassingen aan de moderne communicatietechnologieën.

Controle

Het Centrum voor Hulp aan de Geschreven Pers moet voor elke verdeling en uitkering van geld

het advies inwinnen van twee instanties: de JFB, koepel van de Franstalige dagbladuitgevers, en - bijzonder vreemd - de Franstalige Erkeningscommissie voor beroepsjournalisten. Niét dus de Franstalige journalistenvereniging AJP, zusterorganisatie van de VVJ.

Martine Simonis, nationaal secretaris van de AJP: "Het is duidelijk dat dit nieuwe decreet voor ons journalisten heel wat verwezenlijkingen inhoudt. Blijkbaar hebben we zo goed gescoord dat de Franstalige uitgevers er alles aan hebben gedaan om ons buiten de controle van de nieuwe steunregeling te houden. Maar het lobbywerk is nog altijd niet gedaan; straks

moet ook het Franse Gemeenschapsparlament zich nog over de tekst buigen."

De Erkeningscommissie voor beroepsjournalisten omvat weliswaar voor de helft beroepsjournalisten (gemandateerd door de AJP respectievelijk, aan Vlaamse kant, de VVJ) maar ook weer even veel uitgevers. Juridisch-technisch blijft het overigens zeer de vraag of de Franse Gemeenschapsoverheid zomaar kan overgaan tot de wijziging van de taakomschrijving van een bij federale wet opgerichte instantie. (PD)

VLAAMSE STEUN FOCUST OP LEESBEVORDERING EN 'OPLEIDING'

Er is steun en steun, als het over de overheidssteuning van de pers gaat. Op federaal vlak wordt traditioneel in meerdere 'indirecte' steunmaatregelen voorzien, zoals een BTW-nultarief en goedkope posttarieven. Het totale bedrag van die tegemoetkomingen is voor de Vlaamse pers in de jaren negentig becijferd op 2,5 miljard oude Belgische franken. Daarnaast zijn de overheden de pers ook meer en meer geld beginnen toestoppen in ruil voor overheids campagnes die reclamematig in de kranten en magazines werden opgenomen.

De rechtstreekse subsidiëring werd in 1973 ingevoerd en kreeg in 1979 een wettelijke basis. Daarbij werd geopteerd voor een mix van algemene steun (voor iedereen) en selectieve steun (specifiek voor noodlijdende titels). Een van de toekenningsvoorwaarden was dat de uitgever de (toen nog van kracht zijnde) CAO voor dagbladjournalisten moest respecteren.

In 1989 werd de directe steun aan de pers overgeheveld naar de Gemeenschappen. Dat leidde in 1993 tot een Protocol tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse uitgevers waarbij ook de journalistenbond AVBB nog betrokken werd. In 1998 werd een

nieuw Protocol afgesloten, dit keer zonder de AVBB. In dat jaar bereikte het totale Vlaamse budget voor steun aan de media (inclusief advertenties, ook aan de audiovisuele media) 226 miljoen BEF, waarvan 120 miljoen aan de kranten en magazines. De klemtoon werd vanaf dan gelegd op de ondersteuning van de persbedrijven bij de ontwikkeling van digitale technologieën.

Vorig jaar gooide ex-minister voor Media Dirk Van Mechelen (VLD) het over een andere boeg. Hij stelde 900.000 euro ter beschikking aan de uitgevers voor opleidingsinitiatieven die worden ingevuld door oudere journalisten op de redacties. Vreemd genoeg werd de VVJ niet bij dit voor journalisten uiterst belangrijk project betrokken. Parallel hiermee wordt het leesbevorderende project KIK (zie verderop in dit Dossier) met 500.000 euro bedacht. Ook hiervoor is er geen sprake van voorwaarden in verband met journalistieke loon- en werkvoorwaarden of redactionele participatie, zoals dit nu in de Franse Gemeenschap wordt ingevoerd.

(PD)

DE KLAS LEEST DE KRANT

Vaders en moeders met perskaart opgelet: als u dagbladjournalist bent met schoolgaande zoon of dochter is de kans groot dat uw kind het stuk dat u vandaag in de krant publiceert, ook vandaag nog in de klas leest.

Mark Vlaeminck

In onze middelbare scholen loopt nu immers opnieuw de actie Kik. Kik is de afkorting van 'Kranten in de Klas'. Een actie waarmee de Vlaamse Dagbladpers de jeugd wil motiveren om kritische en goed geïnformeerde burgers te worden. En hoe meer 16- tot 18-jarigen met de krant vertrouwd raken, hoe groter de kans dat ze later zelf krantenlezers worden. Daarmee kan onze sector alleen maar zijn voordeel doen.

De jeugd leest niet, is een veel gehoorde klacht die door wetenschappelijk onderzoek wordt bevestigd. Professor Karin Raeymaeckers van de Gentse universiteit becijferde dat 63 procent van de jongeren tussen 16 en 18 jaar, zelden of nooit een krant leest. 63 procent, dat is bijna twee op de drie. Voor krantenuitgevers is het geen prettige gedachte te moeten vaststellen dat een meerderheid van potentiële klanten geen enkele affiniteit heeft met het product krant.

Of jonge mensen al dan niet een krant lezen houdt verband met het leesgedrag van de ouders. Zo leest 70 procent van de jongeren van wie vader of moeder dagelijks de krant leest, zelf ook regelmatig een dagblad. Bij kinderen van wie de ouders nooit een krant openslaan zakt dat percentage tot rond de 10 procent.

En dat terwijl het toch moeilijk functioneren is in onze informatiemaatschappij als men het belangrijkste nieuwsmedium volledig links laat liggen. Kranten brengen niet alleen dagelijks informatie en ontspanning, ze zijn ook een belangrijk fundament in een democratische samenleving.

500.000 euro subsidie

Op kleinere schaal loopt het project Kranten in de Klas al

(Foto Danny Terryn)

Fouten van pa of ma in de krant geven helemaal geen kick.

sinds 1994 maar dank zij een financiële injectie - de Vlaamse overheid komt met 500.000 euro over de brug - kan het initiatief nu ruimer worden uitgebouwd.

Concreet verloopt Kik als volgt. Leerkrachten uit alle vormen van het secundair onderwijs kunnen 10 dagen lang gratis kranten voor hun leerlingen

bestellen. Een dagelijks krantenpakket bestaat uit 15 kranten: 1 exemplaar van De Tijd en 2 exemplaren van De Morgen, De Standaard, Gazet van Antwerpen, Het Belang van Limburg, Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad en Het Volk.

Daarnaast kunnen leerkrachten voor elke leerling een gratis werkkrant bestellen. Die richt zich in eerste instantie tot de derde graad van het secundair onderwijs en bevat opdrachten die door de leerlingen bij het lezen van de kranten gemaakt kunnen worden. De leerkracht bepaalt zelf keuze en volgorde van de opdrachten.

Naar aanleiding van Kik kunnen de diverse kranten ook eigen initiatieven ontwikkelen. Dat gaat dan van interactie met de redactie naar aanleiding van opdrachten uit de werkkrant (mini-advertentie, lezersbrief) tot chatsessies, klasbezoeken, educatieve rondleidingen of de actie Journalist voor één dag.

Om voor de toekomst de juiste lessen te trekken uit dit project wordt Kik wetenschappelijk begeleid. Professor Raeymaeckers zal Kik evalueren om bij een volgende editie eventueel bij te sturen.

In afwachting doen journalisten met kinderen in het secundair onderwijs er goed aan hun stuk twee keer na te lezen voor zij het doorsturen naar de eindredactie. Want een zoon of een dochter die van school komt met de boodschap dat de lerares zegt dat er weer een fout staat in het artikel van pa of ma, dat geeft helemaal geen kick.

OOK IN AALTER KRITISCH ROND DE KRANT *Mark Vlaeminck*

"Ik doe mee aan Kik omdat ik wil dat mijn leerlingen kritische volwassenen worden. Kranten kunnen hen daarbij helpen", zegt An Boone. Aan het Emmaüsinstituut in Aalter is zij lerares economie. De tien laatstejaars van die richting krijgen kranten in de klas. En zij zeggen er hun zegje over.

"Als die laatstejaars volgend jaar naar de universiteit gaan, moeten zij in staat zijn om zelfstandig te denken. Ik herinner me hoe ik zelf was op die leeftijd en ik wil dat mijn leerlingen weten wat de wereld te bieden heeft. Een kritische kijk op de wereld. Om dat te bereiken is een krant een goed hulpmiddel."

Aan discussiestof zal wie school loopt in Emmaüs geen gebrek hebben. De school staat letterlijk in de schaduw van het megalomane Aalterse gemeentehuis waar volksvertegenwoordiger

Pieter De Crem van de CD&V burgemeester is. Cremlin of Crematorium zijn de spotnamen van De Crems gemeentehuis dat de allure heeft van een veel te groot Heizelpaleis midden een Bulgaarse vlakte.

Maar aan dezelfde school is na de verkiezingsnederlaag van Agalev oud-minister Jef Tavernier opnieuw leraar. Ook hij doceert daar economie, net zoals hij dat deed toen hij nog geen voltijdse politicus was.

De tien leerlingen van mevrouw Boone hebben de eerste lichte kranten pas ontvangen maar ze hebben er toch al

(Foto Danny Terry)

Lerares An Boone: 'Kranten maken leerlingen kritisch'

Standaard veel kunt lezen."

Dat zelfs advertenties in een krant een verhaal op zich zijn, dat hadden ze nog niet gemerkt. Nochtans bekeken ze dagbladen de maandagochtend nadat Kim Clijsters zondagavond laat sportpersoonlijkheid van het jaar was geworden. "Proficiat Kim! Nu doet je enkel toch minder pijn?" titelt een advertentie over een halve pagina.

Hoe kranten het klaarspelen om ook in advertenties zo kort op de bal te spelen, dat heb ik ze dan maar verteld.

En ze vonden het boeiend.

een mening over. Die hadden ze gedeeltelijk ook al voor Kik van start ging, want veel leerlingen komen uit een gezin waar de krant vast deel uitmaakt van het dagelijkse ochtendritueel. Het Nieuwsblad, Het Volk en Het Laatste Nieuws zijn ruim verspreid maar ook De Standaard en De Morgen behoren tot de vaste nieuwsbronnen van de ouders van deze leerlingen.

Of zij de krant van pa of ma meelesen?

De antwoorden lopen uiteen. "Alleen de eerste bladzijde." "De maandag voor de sport." Een vraag naar de appreciatie van de strips in de krant geeft alleen maar een meewarige glimlach als antwoord.

Tijdens de eerste les met kranten werden de titels vergeleken. "Het Nieuwsblad heeft meer advertenties." "Ik vind dat ge in De

FRANSE GEMEENSCHAP GEEFT OOK GELD VOOR 'JOURNALISTES EN CLASSE'

In de Franse Gemeenschap lopen sinds een paar jaar meerdere initiatieven om het mediagebruik bij scholieren te stimuleren. De dagbladuitgevers (JFB) hebben de campagne 'Ouvrir mon quotidien', en de Franstalige journalistenbond AJP (zuster van de VVJ) heeft haar 'Journalistes en classe'. Afgelopen vrijdag besloot de Franse Gemeenschapsregering nog om beide campagnes (en hun financiering) een decreetale basis te geven (zie hogerop in dit Dossier).

De actie 'Journalistes en classe', die bij de AJP gecoördineerd wordt door stafmedewerker Philippe Coulée, is gericht op een kennismaking van middelbare scholieren met de wereld van nieuwsmedia en journalisten. Actieve journalisten worden naar geïnteresseerde scholen uitgestuurd om de

gewenste tekst en uitleg te geven. Voor 'Journalistes en classe' is voortaan een jaarlijkse subsidie van 65.000 € weggelegd.

De campagne 'Ouvrir mon quotidien' van de dagbladuitgevers laat klassen van het zesde leerjaar in de lagere school toe om gedurende 15 dagen te beschikken over alle Franstalige kranten. Elke klas kan daarna autonoom beslissen om twee krantentitels voor de rest van het schooljaar te blijven ontvangen. Voor deze actie trekt de Franse Gemeenschapsregering op jaarbasis 240.000 € uit. Daarnaast wordt ook nog eens 100.000 € gereserveerd voor de gelijkaardige operatie 'Citoyens au quotidien', die in de laatste twee jaren van het middelbaar onderwijs loopt. (PD)

JEROEN WILS (VTM):

'NA DUTROUX ZAL NIETS NOG HETZELFDE ZIJN' *Jan Backx*

VTM-gezicht Jeroen Wils (36) wérkt niet alleen voor een 'familiezender', hij vond er ook zijn levenspartner en streek met haar neer in een honderd procent familiaal getinte Boomse nieuwbouwwijk, waar nog veel huizen in de steigers staan en de straatnaamborden pas zijn aangebracht. Terwijl overal rondom het cement droogt, laat Wils junior, Louis (vier maanden!), dapper van zich horen. In dit cocon van huiselijk geluk bereidt Jeroen zich voor op een journalistiek monsterevenement: het op tv verslaan van het proces Dutroux. Op de oprit getuigt een pijlsnelle Passat TDI (met twee rode letters) discreet van het emplooi van de jonge vader: chef van de gerechtelijke cel binnen de VTM-nieuwsdienst.

(Foto Nick Hannes)

'Vroeger was ik een pure workaholic'

als echte bedevaarders bloemen en knuffels. De meest geharde journalisten waren zwaar aangeslagen. Ik zag collega's huilen."

BEELDEN WAREN TOEN STERKER DAN WOORDEN. JE OVERSTEEL VAN KRANT NAAR TV KWAM ERAAN.

"Anderhalf jaar na de Dutroux-schokgolf, in januari 1998, ging ik inderdaad in op het voorstel van VTM om bij hen aan de slag te gaan. De geschreven journalistiek ruilen voor de beeldberichterij leek me een spannende uitdaging omdat ik weer van nul moest beginnen. Ik moest leren denken in beelden en mijn commentaren afstemmen op de gewone mensentaal. Er

stormden nieuwe dingen op me af: inlezen, presenteren, wekelijks naar de logopedist om de Antwerpse klanken helemaal uit te wissen, cameratraining. Faroek Özgünes was mijn mentor. Eind jaren '90 zette VTM een gerechtelijke cel op poten. Daarin werken nu Nathalie Dyck, Geert Dewaele, Peter Denruyter, Aagje Vanthomme en ikzelf. De VRT volgde later de trend dat gerechtelijk nieuws alsmaar belangrijker werd. Als tv-man kon ik onder andere mijn energie kwijt in de dossiers Pandy, Pim Fortuyn en het drama van en Holly en Jessica."

JE SCHREEF OOK DRIE BOEKEN...

"Ja, telkens om een verhaal van binnenuit te vertellen: één over de werking van de Staatsveiligheid, één over moordonderzoeken in België en één over de wereld van de privédetectives."

EN NU IS HET DUS WEER FULL TIME DUTROUX...

"Als tv-makers willen we het collectieve geheugen opfrissen. Er komen voorbereidende programma's en zelfs een ambitieuze vierdelige gedramatiseerde reeks, gebaseerd op ondervragingen en getuigenissen. Met de inbreng van overlevenden en deels ingevuld door acteurs. Delicaat werk, want er is geen plaats voor interpretaties."

HEEFT DUTROUX OOK IMPACT OP DE MENS WILS ?

"Zeker. Nadien zal niets meer hetzelfde zijn. Ik beschouw dit proces als de afsluiting van een tijdperk in mijn journalistiek bestaan. Ga ik nadien nog wel zin hebben in routineklussen? Een nieuwe uitdaging zou verfrissend en welkom zijn. Zo functioneer ik nu eenmaal best. En ik ervaar ook dat een mens verandert. Vroeger was ik een pure workaholic. Maar stilaan ga je anders tegen het leven aankijken."

HOE VERZEILT EEN ORTHOPEDAGOOG IN DE JOURNALISTIEK ?

"Mijn wieg stond op de grens Brasschaat-Schoten. Ik kom uit een groot gezin, waarin twee geadopteerde zusjes uit Bombay voor kleur zorgden. Eén van die meisjes, nu 32, is mentaal gehandicapt. De confrontatie met haar problematiek deed me als tiener besluiten bijzondere opvoedkunde of orthopedagogie te gaan studeren. Tijdens stages voor die A1-opleiding kwam ik in contact met de politionele en gerechtelijke aspecten van de bijzondere jeugdzorg. Een gering duwtje in de rug volstond toen om in Leuven criminologie te gaan studeren. Ik ontdekte het plezier van het formuleren via medewerking aan studentenbladen. Plots, zeg maar eindelijk, kreeg ik zicht op mijn verder leven: ik wou schrijven voor een groot publiek. Als laatstejaars koos ik voor een stage in de richting 'media'. Ik mocht een poosje meelopen bij De Standaard-Het Nieuwsblad. De eerste dag werd ik verwacht op de trappen van het Brussels parketgebouw, voor de briefing. Redacteur Hans De Ridder zou mij meenemen. In zijn gekende stijl gromde hij: 'Meekomen!' Ik leerde alle hoekjes en kanten van het Justitiepaleis kennen en vergezeld mijn goed geïnformeerde mentor naar afstaptingen en huiszoekingen. Ondertussen beleefde ik de grote emotie: mijn allereerste stuk haalde pagina 1. Titel: 'Eén op drie condooms lekt'. Als VUM-redacteur zat ik vervolgens 3,5 jaar in Antwerpen. Toen De Ridder de oversteek maakte van VUM naar De Persgroep, werd ik in Groot-Bijgaarden chef van de gerechtelijke cel."

EN TOEN BARSTTE IN 1996 DE BOM DUTROUX...

"15 augustus 1996, Dutroux die zegde 'Ik zal u twee meisjes geven'... De bevrijding van Sabine en Laetitia; het opgraven van Julie en Melissa, Ann en Eefje. De ouders van Julie en Melissa gaven in hun voortuin een persconferentie. Mensen brachten ondertussen

'JOHAN IS ALLEEN EEN BEETJE SLECHT OPGEVOED'

Ook voor het tijdperk-Verhofstadt waren er al volop informele contacten tussen toppolitici en bevriende journalisten. Met de communautaire verkiezingen van mei voor ogen, laat JOHNY VANSEVENANT (VRT-radio) zijn gedachten even terugdwalen naar de verhouding tussen pers en politiek tijdens de federale regeringsonderhandelingen van de jongste jaren.

Een getuigenis van Johnny Vanssevenant

De relatie tussen pers en politiek, het blijft een boeiend thema. Neem nu de jongste formatiegesprekken, die leidden tot de paarse regering-Verhofstadt II vorig jaar. Misschien waren het wel de meest 'pedagogische' formatiegesprekken ooit. Iedere dag kon ik als radioverslaggever een stukje regeerakkoord oplepelen aan de luisteraar. Het stramien van de dag zag er meestal zo uit. De toppolitici begonnen hun overleg kort na de middag. In de loop van de voormiddag had ik de meeste onderhandelaars (de politici zelf of soms hun woordvoerders) al afgebeld, om te weten wat het gespreksonderwerp van de dag was en om hun standpunt te kennen. Als ze dan toekwamen aan de Lambermont kregen ze de microfoon onder de neus gestopt. Dat resulteerde dan in een verslag van hun standpunten in het avondnieuws en in de Wandelgangen.

Formateur Verhofstadt was van plan om telkens een eind voor zes uur 's avonds een persconferentie te geven met de eerste resultaten. Maar die persconferenties werden alsnog verlaat. Er was te horen dat sommige onderhandelaars er opzettelijk voor zorgden dat er nog geen resultaat was tegen zes uur, zodat de formateur erg zenuwachtig werd omdat ie met lege handen bleef. Na enkele weken werden de persconferenties zelfs verlaat tot één of twee uur 's nachts. Dat gaf het ochtendnieuws van de radio bijna een monopolie. Voor mij was het telkens hard werken tot soms vier of vijf uur 's ochtends. Op het einde van het formatieberaad gingen de onderhandelaars zelfs tot tegen de ochtend door.

Tijdens dat nachtelijk beraad probeerde ik te weten te komen hoe het eraan toeging. Wordvoerders van politici losten wat. Sommigen bleven zelfs heel de nacht bij de journalisten, zoals de PS-woordvoersters Florence Coppenolle en Saar Vanderplaetsen. Ook bleek de gsm een godsgeschenk. Sms'en met toponderhandelaars of zelfs gesprekjes via de gsm waren mogelijk tijdens het nachtelijk beraad. Als je indiscreties kreeg vanuit verschillende politieke hoeken kreeg je een getrouw beeld van wat daarbinnen gebeurde. Dit soort indiscreties waren echt noodzakelijk als de onderhandelaars tot 's ochtends doorgingen. Want de drukbeluisterde ochtendjournaals van 7 en 8 uur en Voor de dag

moesten nieuws kunnen brengen heet van de naald.

GESPIN

Toch werd het je als journalist niet altijd makkelijk gemaakt om klaar te zien. 'Gespin', door woordvoerders of politici zelf, maakte het beeld soms wazig. Elke partij probeert goed uit de onderhandelingen te komen en de concurrerende onderhandelaars probeerden elkaar zwart te maken. Dan kreeg je off the record verhalen te horen dat voor de VLD juiste begrotingscijfers van geen tel waren en dat beide socialistische partijen wel eerst betrouwbare cijfers wilden. Er was zelfs te horen dat ze Guy Clémer, de cijferspecialist van Guy Verhofstadt best konden colloqueren. Want hij stond daar net als zijn baas 'molenwiekend', maar niettemin ongelooftwaardig, foute cijfers te verdedigen, zei een bron letterlijk.

Er waren ook de vertelsels over geroep en geschreeuw tijdens de onderhandelingen. Een bron had het zelfs over psychopatisch gedrag van PS-voorzitter Di Rupo. Volgens een liberale onderhandelaar stormde hij op een bepaald moment wild rond in het vergaderlokaal en kreeg de deur een forse trap. Ook zei een andere onderhandelaar dat ie niet graag getrouwd zou zijn met PS'ster Onkelinx. En blijkbaar kon de altijd bedaarde Vande Lanotte biezonder hard blaffen als ie zijn zin niet kreeg. Een partijgenoot zei vergelijkend over hem: "Johan is eigenlijk een beetje slecht opgevoed."

Dit soort verhalen kreeg je natuurlijk niet voor de microfoon te horen. Dat er in 2003 wellicht een begrotingstekort zou zijn, bijvoorbeeld, had ik via mijn telefoontjes vooraf opgevangen. (Dat was VOOR de truuks / meevaller van het Belgacom-pensioenfonds.) Toen ik het verhaal van het begrotingstekort op band wou krijgen zeiden veel onderhandelaars: "Daar wil ik me nu nog niet over uitspreken". Pas een dag later gaf VLD-onderhandelaar De Gucht het voor de microfoon met zoveel woorden toe. Formateur Verhofstadt had het tijdens zijn persconferentie nog altijd over "een structureel evenwicht", omdat volgens Europa een

tekort van 0,4 % tijdens economische slechte tijden nu eenmaal aanvaardbaar is...

Soms hoorde je ook leuke tegenspraken tussen partijgenoten toen ze de Lambermont binnenstapten. VLD-onderhandelaar Dewael zei dat ie akkoord ging met het Stevaert-voorstel om de gerechtelijke vakantie in te korten. VLD-voorzitter De Gucht zei net het omgekeerde. "Hij moet van Mireille" (de vrouw van De Gucht die politierechter is), fluisterde een olijke VLD-bron mij toe.

'DOE ZELF UW WERK'

Iets wat je formateur Verhofstadt moet nageven, is dat ie oog had voor de deadlines van de journalisten. Zijn poging om voor zes uur een persconferentie te houden, was niet het enige voorbeeld. Op een avond was er een akkoord rond over een afzwakking van de genocidewet. Alleen nog wat kleine details moesten worden geregeld. De volgende ochtend zou alles op een persconferentie uitgelegd worden. Daarmee zou ik het moeten stellen voor het drukbeluisterde ochtendjournaal. Ik kaartte dit meteen aan bij toenmalig woordvoerder Miguel Chevalier. Na middernacht mocht ik binnen in de Lambermont en kreeg ik een grondige uitleg van de formateur. Hij beseftte dat een duidelijk verhaal op de radio goud waard was voor zijn reputatie en intussen hoopte hij wellicht dat ie wat goodwill had gecreëerd.

Onder formateur Dehaene had je op zo'n uitleg niet moeten rekenen. "Doe zelf uw werk", had hij me ongetwijfeld toegebeten. Maar het resultaat zou dan wel een warrig verhaal op de radio zijn geweest. Ik herinner me nog premier Dehaene tijdens de dioxinecrisis van '99. Hij presteerde het verschillende keren een persconferentie te geven iets voor één uur 's middags. Meestal ging het over een toename van het aantal met dioxine besmette bedrijven. Gevolg van het niet respecteren van media-deadlines was dat de berichtgeving om één uur, zowel op radio als tv, bijzonder onduidelijk was en zo de indruk versterkte dat de regering Dehaene de crisis totaal niet onder controle had.

Ook tijdens de formatiegesprekken was Dehaene van het principe dat hij pas uitleg moest geven als alles rond was. Dan was hij wel zeer open. Zijn redenering was: als je standpunten inneemt voor het akkoord rond is, rij je je toch alleen maar vast. Je bewegingsruimte is dan kleiner om compromissen af te sluiten, omdat het altijd moeilijk is om een bocht te nemen tegenover een al ingenomen standpunt.

IDOOL VOOR POLITICI

NIEUWSFLITSEN

In de paars(groen)e debatcultuur liggen de kaarten anders. Nu is iedereen het gewoon dat vooraf volop standpunten worden ingenomen en dat die niet worden waargemaakt. De waarde van woorden is gedevalueerd. Of de onderhandelaars zeggen: "Dit is voor ons het ideale standpunt, maar in onderhandelingen moet je daar altijd wat op toegeven." Dat moeten de mensen dan maar aanvaarden. Ook tijdens de paars-groene formatie-gesprekken van '99 kon je als journalist goed meevolgen. Er waren ook zo goed als dagelijks persconferenties en ook waren de onderhandelaars vrij toegankelijk. Toch waren zowel politici als journalisten dat nog niet helemaal gewoon waardoor de

berichtgeving iets minder vlot liep dan tijdens de onderhandelingen van 2003.

Er was dus een duidelijke breuk met de Dehaene-regeringsonderhandelingen van '88, '91 en '95. Dehaene wilde in alle rust kunnen werken zonder veel pottenkijkers. In '88 was ik pas begonnen als radiojournalist. Ik herinner me wel nog een persconferentie van formateur Dehaene die vooral in raadsels sprak. Hij had het ondermeer over trage schildpadden. Van collega Jos Bouveroux hoor ik dat er in die periode wel volop contacten waren met bevriende journalisten (vooral perscommentatoren) om ideeën af te tasten en om te zien of die journalisten die ideeën al of niet zouden afschieten als ze in het regeerakkoord kwamen. Die journalisten behielden wel het stilzwijgen over wat ze zo informeel vernomen hadden.

Ook in '91 en '95 was er geen sprake van dagelijkse persconferenties. De pers volgde alles toen ook veel minder intens, zeker de audiovisuele media. De politici kregen veel meer de kans om in de luwte te werken. Het mediaklimaat was toen ook veel minder concurrentieel. Zeker de audiovisuele media doen er nu alles aan om bijna in real-time de besprekingen te kunnen volgen. Het aantal programma's waarin de onderhandelingen aan bod kunnen komen is dan ook exponentieel toegenomen. Op radio 1 is er nu voor de dag en de uitgebreide Wandelgangen en op elk moment staat de redactie klaar om nieuwsflitsen te geven. Op tv is er Ter Zake bijgekomen, er is de zware concurrentie tussen VRT en VTM en de formule van gesprekken met de verslaggever ter plekke doet de honger naar alsmear meer informatie toenemen.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK OVER DE KLACHT VAN DE HEER LUC JOLIE, GEMEENTESECRETARIS TEGEN HET LAATSTE NIEUWS EN DE HEER HANS FRUYT, JOURNALIST

Met een brief van 1 mei 2003 dient de heer Luc Jolie, gemeentesecretaris van Aalter, klacht in naar aanleiding van een artikel dat op 5 april 2003 is verschenen in Het laatste Nieuws onder de titel 'Tien zakenlunches kosten gemeente ruim 2.627 euro' en dat ondertekend is door Hans Fruyt. Na ontvangst van de klacht heeft de ombudsman van de Raad voor de Journalistiek contact opgenomen met de journalist en met de hoofdredacteur. Hij heeft hen de inhoud van de klachtbrief meegedeeld en gevraagd of er een minnelijke regeling mogelijk is. Het laatste Nieuws heeft een uitvoerig antwoord bezorgd aan de ombudsman. De krant beweert dat haar journalist geen enkele fout heeft gemaakt. Dit standpunt is overgemaakt aan de klager, die daarop een schriftelijke repliek heeft ingediend.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 22 oktober 2003. De klager is in persoon verschenen. De journalist is eveneens verschenen samen met de heer Raymond De Craecker, hoofd redactiebeheer. Beide partijen hebben mondeling hun visie op de zaak toegelicht.

DE FEITEN

Op 5 april 2003 verschijnt in Het laatste Nieuws een stuk van de hand van Hans Fruyt over het bedrag dat het gemeentebestuur van Aalter aan zakenlunches heeft gespendeerd. Het artikel vermeldt dat de meeste bonnetjes door de gemeentesecretaris zijn afgetekend en het wordt geïllustreerd door een foto van de heer Jolie. Als bron van het artikel wordt een gemeenteraadslid van de oppositie genoemd.

Omdat klager van oordeel is dat hij door het artikel schade heeft opgelopen besluit hij een rechtszaak in te stellen tegen het gemeenteraadslid, tegen de journalist en tegen de verantwoordelijke uitgever van de krant. Maar na tussenkomst van de burgemeester trekt klager zijn dagvaarding in. In Het laatste Nieuws verschijnt op 10 april 2003 een tweede artikel over de zaak. In dit artikel wordt het oppositieraadslid geciteerd, die aan klager zijn verontschuldiging aanbiedt.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In zijn klachtbrief, zijn conclusie en zijn mondelinge toelichting betoogt de heer Jolie dat de journalist in het artikel van 5 april 2003 een eenzijdige voorstelling van de feiten heeft gegeven, en dat hij als gemeentesecretaris daardoor in opspraak is gebracht. Hoewel klager van zwaarwichtige feiten wordt beschuldigd, heeft de journalist met hem geen contact gezocht voor een reactie. Toch had de journalist hem gemakkelijk kunnen bereiken, want hij was de avond voor de verschijning tot laat aanwezig in zijn kantoor op het gemeentehuis. De informatie had trouwens geen dringend karakter, want ze was gebaseerd op de aankondiging van een interpel-

latie in de gemeenteraad die pas dagen nadien zou plaatsvinden.

Klager betoogt dat hij als gemeentelijk ambtenaar door het artikel in een politieke discussie is terechtgekomen tussen meerderheid en oppositie. Een raadslid van de oppositie reageerde tegen vermeende misbruiken in het college, maar in het artikel wordt het voorgesteld alsof de gemeentesecretaris de centrale figuur is van de betwisting. Dit wordt nog benadrukt doordat het artikel is geïllustreerd met een foto van klager.

Het feit dat de informatie afkomstig is van een gemeenteraadslid, ontslaat de journalist niet van zijn zorgvuldigheidsplicht. Het stuk van 10 april 2003 zet bovendien de aantijgingen uit het eerste artikel niet recht.

De journalist en het hoofd redactiebeheer van Het laatste Nieuws betogen dat het betwiste artikel de kritiek weergeeft van een gemeenteraadslid op het beleid van de gemeente Aalter inzake zakenlunches. Het raadslid vond zijn inspiratie in de voorvallen in Antwerpen, waar behalve de burgemeester en de schepenen ook hoge ambtenaren in opspraak zijn gekomen. Naast de kritiek van het raadslid kwam in het artikel van 5 april ook de reactie aan bod van de burgemeester. Hans Fruyt heeft op de vooravond van de publicatie nog geprobeerd om klager zelf te bereiken, maar hij is daar niet in geslaagd. Maar door de reactie van de burgemeester op te nemen, is het standpunt van de belangrijkste politieke verantwoordelijke van de gemeente weergegeven.

Klager heeft op de dag van de publicatie telefonisch contact opgenomen met Fruyt om zijn ongenoegen kenbaar te maken. Fruyt heeft hem aangeboden om in de krant van 7 april een reactie op te nemen, maar daar wou klager niet op ingaan. Toch is in de krant van 10 april een nieuw artikel verschenen over de zaak, waarin het raadslid zijn excuses aanbiedt aan klager.

BESLISSING

Het artikel van 5 april 2003 behandelde de kritiek van een oppositieraadslid op een aspect van het beleid van het gemeentebestuur. Klager is als de centrale figuur van de betwisting voorgesteld. Dit blijkt zowel uit de strekking van het artikel als uit het feit dat zijn foto is gebruikt om het te illustreren.

De verdachtmaking van klager vertoont een zo ernstig karakter dat klager gehoord had moeten worden vooraleer tot publicatie over te gaan. Ook het tweede artikel, dat op 10 april 2003 is gepubliceerd, neemt de verkeerde indruk die het eerste artikel had gewekt, niet volledig weg.

De klacht is gegrond.

Brussel, 11 december 2003

VAN YOBO TOT WANDELVROUWTJE: TAAL VAN HET JAAR DRIE

Marleen Sluydts

De tijdspanne van een jaar levert tegenwoordig een meer dan aardige karrevracht nieuwe Nederlandse woorden op. Wie het overzichtje wil van nieuwelingen die in 2003 het licht hebben gezien, kan terecht in het prettige boekje 'Taal van het jaar drie'. Ton den Boon, hoofdredacteur van de Grote Van Dale, putte hier voor uit de Vlaamse en Nederlandse kranten die in het derde jaar van het nieuwe millennium verschenen zijn.

Vooraf onze noorderburen blijven actief in het zoeken naar aangepaste uitdrukkingen voor actuele gebeurtenissen. In de top-tien van meest gebruikte nieuwe woorden staat maar één typisch Vlaams woord, en dat is **werkbonus**.

De invloed van het Engels is onmiskenbaar - vooral waar het de verslaggeving over de oorlog in Irak betreft. Blijkbaar duurde de strijd te kort om Nederlandse equivalenten te bedenken voor uitdrukkingen als **shock and awe** en **overwhelming force**. Overigens levert de bespreking van het taalgebruik in 2003 ook nu weer een mooi overzicht op van de belangrijkste gebeurtenissen en tendensen van dat jaar. Zo staat **vogelpestcrisis** op drie in de top-tien en **allochtonenstop** op vijf.

De woorden die wellicht het meest in gebruik zullen blijven zijn benamingen voor nieuwe dingen of fenomenen. Niet voor niets

staat **SARS** op de eerste plaats in de top-tien. En wat gedacht van **bierijs** en **chicklit**? De blijvertjes zijn trouwens overwegend duidelijke woorden, zoals **apothekerswiet** of **biermix**. Hoewel **yobo** (iemand die 'young and burnt-out' is) waarschijnlijk nog niet spontaan een belletje doet rinkelen, zou **metro** weleens snel gemeengoed kunnen worden. De metroseksuele man heeft, volgens de verklaring, immers zoveel kantjes dat je maar beter een afkorting ter beschikking hebt. Het belet niet dat de meeste nieuwe woorden allicht het lot van eendagsvlieg beschoren zijn, gelinkt als ze zijn aan een welbepaalde persoon (de **gouvernator**) of een heel specifieke gebeurtenis (**doofpotbisschop**).

Persoonlijk heb ik het nogal voor **wandelvrouwje**, wat staat voor een ouder vrouwje dat dagelijks in de buurt op wandel is - precies zoals er in mijn straat ook eentje woont. Maar laat dat geen afbreuk doen aan zoveel ander fraais dat 2003 ook opgebracht heeft, en voortaan het woordenboek ingaat als **verklikkerkip**, kuikenveegmachine, onderduikkip, feestchristenen, condoommoeheid en lewinskymoment.

Taal van het jaar drie. Kroniek van het Nederlands in 2003. Van Dale Lexicografie, Utrecht/Antwerpen, 2003.

S c h e e f b e k e k e n

"Het bedreigen van andersdenkende journalisten is stilaan een kwalijke paarse gewoonte. Eerder al werd De Standaard-columnist Derk Jan Eppink verplicht om tijdelijk de pen neer te leggen, nadat hij premier Verhofstadt had mishaald. Vorig jaar kondigde SP.A-voorzitter Steve Stevaert aan een einde te willen maken aan het verblijf van commentator Roger Van Houtte bij Gazet van Antwerpen, want die is al te kritisch voor burgemeester Patrick Janssens en voor de Antwerpse SP.A. Nu kreeg Het Laatste Nieuws en meteen ook VTM de rekening gepresenteerd: het derde VRT-kanaal."

Rik Van Cauwelaert in Knack van 7 januari 2004

"Mijn sessies mediatraining zijn zeer praktijkgericht. Ik werk samen met professionele journalisten die regionaal gekend zijn, dan lijkt het ook echt. Voor trainingen van sportmensen krijgt ik hulp van VRT-journalist Stefaan Lammens en voor mensen uit de politiek of het bedrijfsleven werk ik met Wim De Vilder van de VRT. (...) De pers en Cees Wijbrug: we zijn niet echt vrienden van elkaar. 'We halen de spontaniteit uit de mens', is vaak de kritiek die ik krijg. Het zal mij een zorg wezen wat de media over me zeggen. Het voornaamste is dat ze iets over me weten te vertellen."

Mediatrainer Cees Wijbrug in VLEKHO Business News van okt/nov/dec 2003

"[Er] komt voor de redactie een intensief coachingsysteem. Aangezien de eindredactie, gezien de omvang van de Belgaproductie, niet alle uitschuivers kan zien, willen we de kwaliteit aan de bron verbeteren. En zoals elke journalist

weet, is het vervangen van de eindredactie door coaching een ingrijpende koerswijziging. Ook leggen we momenteel de laatste hand aan een systeem van functioneringsgesprekken voor de personeelsleden dat volgens mij uniek is in de Belgische mediawereld omdat het bovenal stimulerend en niet bedreigend is bedoeld en niet hiërarchisch zal functioneren maar via beoordeling door 'peers', zeg maar de collega's."

Egbert Hans, algemeen directeur van Belga, in de Belganieuwjaarsbrief

"De media maken van ons gebruik. Waarom zouden wij dan geen gebruik mogen maken van de media? Waarom zouden wij niet mogen proberen om onze boodschap te laten passeren op de wijze die wij het liefste hebben. Daarom ook dat er spindoctors zijn. Al zijn er ook politici die zelf hun spindoctor zijn. Maar uiteindelijk hebben de journalisten steeds het laatste woord."

Ex-kabinetschef van Guy Verhofstadt en momenteel vice-gouverneur van de Nationale Bank Luc Coene in Gazet van Antwerpen/Het Belang van Limburg van 26 december 2003

"Er komt een derde VRT-net. Ik werk bij het concurrerende mediaconglomeraat en ik weet niet hoe zwaar mij dit aangerekend wordt, maar ik schrijf het toch op: ik heb alvast een goed gevoel bij zo'n sportnet."

Hans Vandeweghe in De Morgen van 20 december 2003

EEN STANDBEELD VOOR LUC VAN DER KELEN

Een column van Mark Vlaeminck

Als het waar is, waarmee hoofdredacteur Rik Van Cauwelaert onder de titel 'De VLD-staat' de eerste Knack van dit jaar opende, dan wordt Luc Van der Kelen van Het Laatste Nieuws de eerste Vlaamse journalist die bij leven al een standbeeld verdient. Liefst op de Kwaremont of in alle geval toch ergens waar sport en niets dan sport op nummer 1 staat.

Want als we deze zomer bijzonder veel sport gaan krijgen op de

(Foto: Maïtrisse)

beeldbuis - sommige commentatoren gewagen nu al van een overdosis - dan is dat enkel en alleen omdat Van der Kelen, de man die tijdens De Zevende Dag in de camera kijkt met een blik die heel Het Verdriet van België resumeert, dat die Van der Kelen dus zo'n stoute jongen is dat hij dringend moest gestraft worden.

Voor wie wegens nieuwjaarskater de onthullingen van Knack mocht hebben gemist, het verhaal gaat als volgt. Traditioneel is Het Laatste Nieuws een krant met liberale sympathieën maar het ongeluk wil dat ze daar opgezadeld zitten met een politieke commentator, de genaamde Van der Kelen, die allerm minst braafjes aan het blauwe lijntje loopt maar die het aandurft zo kritisch te denken dat hij wel eens een stuk schrijft dat bij de top van de VLD in het verkeerde keelgat schiet. Van der Kelen is een stoorzender en het liefst wil de VLD hem uit de ether plukken. Jaren geleden al zouden zeer vooraanstaande VLD-ers dat discreet hebben laten weten aan de Stichting Het Laatste Nieuws, de instantie die moet waken over de liberale lijn van die krant. 'Bemoei je maar met je eigen zaken, jullie de partij en wij de krant', moet de Stichting toen gereageerd hebben en Van der Kelen mocht rustig blijven commentaar leveren op de politieke actualiteit. Of lastig blijven doen. 't Hangt er vanaf hoe je dat bekijkt.

Tot steeds maar stijgende ergernis van de politieke leiders van de Vlaamse liberalen die uiteindelijk besloten dat het nu maar eens welletjes was geweest. Als Het Laatste Nieuws Van der Kelen niet wou straffen, dan moest die krant zelf gestraft worden.

Vraag is hoe je dat doet. Je kan moeilijk aan hoofdredacteur Paul Daenen vragen dat hij honderd keer schrijft 'Ik zal Van der Kelen temmen'. Niet dat Daenen niet graag temt, maar voor je 't weet duwt hij op de

repeat-toets, en dan is het strafefect weg. Of je kan moeilijk Van der Kelen op zijn blote poep slaan tijdens De Zevende Dag. Voor de kijkcijfers is dat riskant.

Neen, je moet de vijand treffen daar waar je hem kan raken: in zijn portefeuille. Laat dat ambtante Laatste Nieuws bloeden waar het pijn doet: in zijn inkomsten. En hoe doe je dat?

Dat doe je door aan de openbare omroep VRT toe te laten deze

zomer uit te pakken met een TDT. De afkorting betekent niet Te Dure Televisie of Te Domme Televisie. TDT wil zeggen Tijdelijk Derde Televisienet. Naast TV1 en naast Canvas. Een net waar een zomer lang en het EK voetbal en de Olympische Spelen en de Tour de France worden uitgezonden. Een orgie van sport. En dus mocht minister van Media Marino Keulen, zo weggelopen uit een repetitie voor The Sound of Music, het blijde nieuws aankondigen dat het sportnet er komt.

Wablief? Een sportnet? En de kijkcijfers dan? Nogal logisch dat die van de VRT zullen stijgen en die van de VTM navenant dalen. En de inkomsten uit de reclame? Goed opgemerkt.

En als je aan de inkomsten van VTM knabbelt, wie treft je dan uiteindelijk? Precies, dan tref je de Persgroep van Van Thillo die uitgever is van Het Laatste Nieuws en mede-eigenaar van VTM.

Een ingewikkelde constructie, dat moet je toegeven. Dat van die honderd straflijnen of dat met dat rietje op die blote poep was eenvoudiger geweest, maar wat Knack nu heeft onthuld is in zekere zin efficiënter. Want blauwe plekken in de portemonnee voel je langer dan schrijfkrimp in de pols of een zere kont.

De Morgen die net als Het Laatste Nieuws tot de Persgroep behoort, besteedde ruim aandacht aan deze affaire die uitgebracht was door een blad van Roularta dat samen met die Persgroep inkomsten zal derven door het bestaan van TDT.

Maar dat zal de kijker worst wezen. Straks, als het zomer is, krijgt die immers een apart televisienet vol pezige coureurs en olympische atleten en sexy voetballers. En dat allemaal omdat één journalist niet aan het lijntje wou lopen. Er zijn er die voor minder een standbeeld kregen.

Onder embargo

Goed nieuws vanwege de **JAM**: de uitbetaling aan alle aangesloten journalisten van de reprografierechten is volop bezig. Straks, tegen eind januari, staan deze bedragen op uw bankrekening.

Maar de **JAM** heeft ook slecht nieuws. Het secretariaat ziet zich genoodzaakt alle uitbetalingen van primaire auteursrechten op te schorten. Dat ligt aan een directieve van het Ministerie van Financiën, die de JAM dwingt om op deze uitkeringen bedrijfsvoorheffing aan te rekenen.

Dat zorgt voor een berg onvoorziene administratieve rompslomp. De JAM zal samen met **SABAM** en **SOFAM** het koninklijk besluit in kwestie aanvechten bij Financiënminister Reynders.

Bij Het Nieuwsblad is **Marc Helsen** chef-af op de regioredactie. De man van de Grote Trek wordt terug gewoon reporter.

De nieuwe chef regio van Het Nieuwsblad wordt **Tony Verhaeghe**. Tony heeft zich sinds hij door ex-hoofdredacteur Guido Van Lieffering bij **Blik** werd weggehaald niet bij iedereen op de redactie populair gemaakt.

'**Tony Blik**' geniet zelfs de kwalijke reputatie als eindredacteur de teksten van journalisten al te zeer de sensationele toer op te draaien. Waardoor die journalisten dan problemen krijgen bij de Raad voor de Journalistiek...

Swa Collier is sinds Nieuwjaar aan de slag als dagcoördinator bij De Morgen. Niet te veel ruzie met je broer, Swa, tot nader order van Kobbegem is Rudy hoofdredacteur !

Op 9 januari wisselden Het Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen alle fotomateriaal in voor illustraties uit de 75 jarige Kuifje-reeks. Aldus misten de **Concentra-kranten** wel als enige de nagelnieuwe foto's van Saddam Hoessein.

Er zijn wél nog zekerheden in de mediasector. De **VRT en Woestijnvis** hebben hun exclusieve samenwerking verlengd tot maar liefst 2011.

Mogelijk niet geheel toevallig had Woestijnvis-baas **Wouter Vandenhoute** in Humo van 23 december 2003 nog laten optekenen: « Als ik morgen Christian Van Thillo opbel en zeg: « Christian kunnen wij elkaar over twee uur ontmoeten want ik heb je een belangrijk voorstel te doen », dan is de kans heel groot dat we elkaar al over twee uur ontmoeten en dat we twee dagen later al besloten hebben om samen te werken. »

Mooie erkenning voor ex-De Morgen-verslaggever **Walter De Bock**, de veroordeling van zes beklaagden op het proces-Cools. De uitspraak viel ruim 12 jaar nadat De Bock in De Morgen schreef: 'Kabinet-Van der Biest betaalde moordenaars'.

Wie zei daar weer dat 'de media' een met de dag verderder invloed verwerven op de schone zieltjes van **onze jeugd** ? Recent Vlaams onderzoek bij 2.000 leerlingen leert dat de impact van massamedia omzeggens in het niets verdwijnt in

vergelijking met de rol die ouders, vrienden en leerkrachten spelen.

Alleen de tijdschriften blijken nog enigszins het denken en handelen van de Vlaamse jongens en meisjes te bepalen, en dan nog alleen in verband met mode, kleding en kapsels. Meer op www.ond.vlaanderen.be/obpwo (surf naar projecten 1999, nummer 99.12).

En wie had het daar weer over de tabloïdisering van 'de media', waarvan ook het politieke nieuws het slachtoffer zou zijn ? Onderzoekers van de **Universiteit Antwerpen** stelden vast dat zowel politici als politieke partijen vandaag beduidend meer de krantenkoppen halen dan 40 jaar terug.

En dan hebben we **Idool voor politici** op VTM nog niet gehad.

Dat **Marc Reynebeau** (47), nauwelijks weg bij Knack, al onder dak is bij De Standaard, wist u al uit andere bron.

De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) publiceerde zopas haar **freelance-adviestarieven** voor 2004. De uurvergoeding is vastgesteld op 47 € voor beginners, 61 € voor ervaren freelancers, en 80 € voor zeer ervaren freelancers. De dagvergoeding is acht keer het uurtarief, wat neerkomt op respectievelijk 376 €, 488 € en 640 €.

Eindredacteuren aller Vlaamse persproducten, etaleer uw schrijfkennis van de Nederlandse taal en neem deel aan het Groot Nederlands Dictee van het Davidsfonds en Knack. Voor meer info : zie onze spiksplinternieuwe rubriek 'Voor de agenda's op pagina 7.

In het totaal 275 **lokale radio's** beschikken sinds Nieuwjaar over een nieuwe erkenning voor 9 jaar. Daar komen binnenkort nog vijf regionaal-provinciale radio's bij. Al die stations worden decertaal verondersteld ook (regionaal) nieuws te brengen.

Lang niets meer gehoord van **Lou De Clerck** (ex-hoofdredacteur De Standaard en Gazet van Antwerpen), maar wel nog iets gezien. Lou stelde onlangs eigen schilderijen tentoon in een galerie in Lebbeke.

Zegt Lou in De Morgen: « Ik heb mijn pen vervangen door penseel. Maar natuurlijk kriebelt het vaak. »

Noël Slangen, de communicatiegoeroe van de VLD, is veroordeeld tot 20 maand cel met uitstel en 500 € boete. Voor schriftvervalsing bij het binnenhalen van overheidsopdrachten. Maar Slangen gaat in hoger beroep.

Zondagsblad, een van de langst bestaande Vlaamse weekbladen dat ooit nog uitgegeven werd door Het Volk, verdwijnt als zelfstandige titel. Cascade, de Vlaamse uitgeverspoot van het Nederlandse Audax, integreert Zondagsblad in TV-Gids.

Bij VTM zijn ze er ongeveer uit, over wie vanaf februari nog het nieuws mag presenteren. Volg het elke dag weer in de krant !

Journalisten zijn egoïsten.....

LBC-NVK - BBTK - ACLVB

Journalisten zijn egoïsten. Of moeten we dat beeld toch eens dringend gaan bijstellen? Zijn journalisten dan toch geen navelstaarders, die alleen maar bezig zijn met hun hoogstpersoonlijke bijdrage tot het nieuws van de dag?

Er is alleszins goed nieuws: journalisten zijn steeds maar weer bekommerd om (wan)toestanden elders. Maar van zodra de situatie in het eigen bedrijf of in de gehele mediasector ter sprake komt, genieten ze de bedenkelijke reputatie toe te klappen en nergens meer om bekommerd te zijn. Want journalisten moeten toch verslag uitbrengen, meneer, en daar hoort het zich actief engageren niet bij...

Of toch wel?

Media zijn bedrijven

De analyse is al vele keren gemaakt. De klassieke uitgever van de vorige eeuw, die soms zelf nog de pen hield in krant of weekblad, is niet meer. Grosso modo heeft er zich een dubbele evolutie voltrokken. Parallel met hun partijpolitieke ontvoogding, hebben de mediabedrijven kennis gemaakt met heuse managements- en aandeelhoudersstructuren - net zoals in de 'gewone' economische sectoren. Een belangrijke uitloper daarvan is een concentratiebeweging, die geleid heeft tot de dominantie van enkele 'mediahuizen'. Groepen die eigenaar zijn van verschillende media ineens: krant, weekblad, tv, radio, internet...

Als journalist, bediende of kader je zeg krijgen in zo'n bedrijf is verdomd moeilijk geworden. De persoonlijke contacten, de informele kanalen van weleer werken tot op zekere hoogte wel nog, maar spelen almaar minder een rol wanneer het er echt begint om te doen. Wanneer er strategische beslissingen genomen moeten worden, zoals het lanceren van een zondagskrant, een overname, een herstructurering of een collectief ontslag.

Op die momenten is het essentieel dat de redacties over waarachtige belangenorganisaties beschikken, in de vorm van journalistenvereniging en vakbonden. Als gesprekspartner en onderhandelaar ten aanzien van het management van de mediabedrijven.

Gemeenschappelijke belangen

Decennialang leefden journalistenvereniging en traditionele vakverenigingen naast elkaar. De AVBB/VVJ was en is dan ook voor een goed deel met heel eigen dossiers bezig: de behartiging van het journalistieke beroepsstatuut, de verdediging van de persvrijheid, de belangenverdediging van freelance journalisten ook, om de deontologische zelfregulering niet te vergeten.

In de jaren '90 groeide echter het besef dat beide organisaties voor

een even groot deel ook hetzelfde nastreven. Om het in één kreet te vangen: kwalitatieve journalistiek is maar mogelijk met een goed uitgebouwde redactie en ondersteunende diensten, die bevolkt worden door journalisten (en ander personeel) die aan correcte loon- en arbeidsvoorwaarden hun werk kunnen doen.

Die vaststelling leidde eind van de jaren '90 tot de voorbereiding van een Protocol tussen journalistenvereniging en vakorganisaties. De samenwerking werd intussen in meerdere bedrijven al in daden omgezet. Het recente verleden leert dat precies in die bedrijven de beste resultaten voor het voltallige personeel werden behaald.

Oproep

Journalisten hebben van oudsher de mogelijkheid om zich in te zetten als VVJ-délégee in hun bedrijf of als mandataris in de federale VVJ/AVBB-organen: Raad van Bestuur VVJ en AVBB, redactieraad De Journalist, werkgroepen allerhande, journalistenvertegenwoordiging in de Erkenningscommissie, journalistenvertegenwoordiging in de Raad voor de Journalistiek...

Daar willen we bij deze de mogelijkheid aan toevoegen om zich, parallel met een VVJ-mandaat, te engageren als vakbondsafgevaardigde in Ondernemingsraad en Preventiecomité van het eigen mediabedrijf. Een engagement waarvoor uitgerekend in mei e.k. verkiezingen worden georganiseerd. Pro memorie: in de Ondernemingsraad worden de financieel-economische informatie, het personeelsbeleid, de werkgelegenheid, de arbeidstijden en dies meer besproken. Het Preventiecomité behandelt de concrete werkomstandigheden, de veiligheid op het werk, arbeidsongevallen, de stressfactoren. Voor werknemers gaat het dus om twee uitgelezen fora om via overleg, advies en discussie greep te krijgen op het reilen en zeilen van het bedrijf.

Een bijkomend voordeel van een vakbondsmandaat bestaat in de extra bescherming tegen willekeurig ontslag of discriminatie die de wetgeving biedt - een bescherming die een VVJ/AVBB-mandaat spijtig genoeg niet levert.

Ben je geïnteresseerd in een dubbelmandaat VVJ / vakbond? Contacteer dan vrijblijvend één van de onderstaande verantwoordelijken. Hou er wel rekening mee dat de kandidaturen voor de sociale verkiezingen moeten ingediend zijn tussen 6 en 19 maart, alnaargelang het bedrijf. Een ding is ondertussen wel duidelijk: de mediasector kan een beetje meer democratie vandaag altijd gebruiken...

VVJ
LBC-NVK
BBTK
ACLVB

Pol Deltour
Lode Verschingel
Eric Van der Smissen
Guy Beckers

pol.deltour@journalist.be
lode.verschingel@pandora.be
EVdSmissen@BBTK-ABVV.be
guy.beckers@aclvb.be